

Ukininkas

Prekė laikraščio:

Prusuose ir į Austriją 2½ auks.

Į Ameriką ir į kitas svetimas žemes 4 auks.

Į Rusiją (kuvertuose) 5 rubl.

LIETUVOS

UKININKŲ LAIKRAŠTIS.

IŠEINA KAS MĖNESIS VIENĄ KARTĄ.

Prekė apgarsinimų:

Už eilutę smulkaus

rašto arba už jos vietą per pusę puslapio 60 feningių.

Lietuviai, skaitykite ir platinkite „Ukininką“!

Broliai ir Sesers! Nepasiduokime Maskoliams!

Jau nuo seniai maskolių valdžia visokiais budais stengiasi paversti mus į burliokius

Ypačiai per keletą paskutinių metų valdžia pamačiusi, juog mes nesiduodame galutinai praryt, parodė visą savo begėdiškumą.

Iš gimnazijų išvarė daug mokytinių-lietuvių, kad jie atsisakė melstis prieš maskoliškas ikonas. Kaimo mokyklose brukte bruka mūsų vaikams savo maskolišką raugą ir pra-

voslaviją, o kas priešinasi tam, tai kuonožmiausiai gąsdina ir kankina tuos nekaltus mūsų kudikius. Net pikčiausi šunys nedrąsko tokių kudikių, o maskolių činovnikai be jokio susipratimo užpuola ant tų nekaltų mūsų vaikėlių.

Apleido mus visokiais kraugeriais, plėšikais - činovnikais. Gaujos žandarų trankosi bekrėsdami mus po visą Lietuvą.

Stai antri metai, kaip visiems žinomas išgama, Starpolės žandarų viršininkas Vonsiackoi su gauja žandarų ir žemskių nei padukę trankėsi po mūsų sodžius, krėtė ir jieškojo lietuviškų raštų ir kaip koki išalkę vilkai užpuldinėjo ant žmonių, dagirdę nuo kokio nevidono, kad prilauko lietuvišką knygutę ar kalendorių. Daug nekaltų žmonių suareštavo, užkimšo jais kalėjimus ir prieš ištarmę kankino kuniskai ir dvasiskai kitus net per 20 mėnesių, uždarytus tamsiose kalėjimo skylėse. Bet negana to kankinimo buvo! Stai apie užgavėnes parėjo nuo ciecoriaus nusprendimas kuone visiems tiems lietuvių kankintiniams kraustyti iš brangios Lietuvos į gilumas Maskolijos, skirtis nuo tėvų, nuo vaikų ir nuo savo namų. Daugumui jų apart to reikia da po 6 mėnesius atsėdėti Kalvarijos kalėjimo urvuose. Kuone visi jie per tokią valdžios nedorybę nustoja paskutinio duonos kąsnio ir nežinia, kaip sau maistą užsidirbs ištremti į svetimą šalį.

Kodėl-gi maskolių valdžia teip begėdiskai skriaudžia lietuvius? Kodėl ji niekina mūsų lietuvišką kalbą ir neduoda mums turėti lietuviškas knygas?

Turbūt dėlto, kad ant Lietuvos užkrauta didžiausia mokesčių našta, kad mes tuos nesvietiškus mokesčius visados kuokančiausiai išmokame valdžiai? Turbut dėlto, kad mes duodame maskolių vaiskui sveikiausius ir mitriausius vyrus? Turbut dėlto, kad mes niekad nesipriešindavome nors ir bjauriausiems valdžios prisakymams? Turbut dėlto, kad mes neturėdami savo knygų negalėtume apsisviesti ir lyg koki gyvuoliai ramiai vilktume toliaus sunkų maskolių jungą? Turbut maskoliai nori, kad mes paniekinę savo kalbą ir tikėjimą pastotume tikrais burliokais?

Ne! Burliokai! Ne išsipildys jūsų norai! Mes buvome nuo amžių lietuviais, per amžius ir liksime! Savo kalbą, brangų tėvų palikimą užvis labiaus mylėsime! Tikėjimo savo ant pravoslavijos nemainysime!

Tegul tie mūsų už lietuvių mučelninkai (kankintiniai) buna mums paveikslu gero! Lai kančios jų pakelia mus dvasią, lai uždega da karštesnę liepsną meilės tėvynės mūsų krutinėse, lai priduoja mums drąsą žengti tolyn Lietuvai ant laimės ir garbės!

Tegul pražydi jausmas brolystės ir meilės artymo širdyje kiekvieno lietuvių! Tegul neužmiršta nė vienas tų tikrų mūsų brolių kenciančių dėl mūsų Tėvynės, dėl mus visų labo! Paduokime jiems ranką nelaimėje, **sušėlkime išpaskutinos juosius**, nės tai mūsų priderystė, mūsų doriskas reikalas!

Skaitykime ir visomis pajiegomis platinkime lietuviškas knygas ir laikraščius!

Neimkime nė į rankas lietuviškų knygų atspausėtų maskoliškais litaromis. Uždrauskime ir savo vaikams imti tas knygas nuo mokintojų. Jei kam po privarta įbruktų, tai tegul sudegina jas. Į tokias mokyklas, kur brukte brukama maskolystė, visai neleiskime vaikų.

Be paliovos reikalaukime lietuviškos spaudos, duodami prašymus į vyriausybę!

Visokių nevidonų, skundikus, danešikus, šnipukus, kurie išduoda maskoliams savo brolius, **bauskime kuonoruš čiausiai!**

Stokime visi už vieną, ir vienas tegul aukauja savę už kitus! Tik vienybėje mus tikra galybė!

Tegul meilė Lietuvos

Dega mūsų krutise!

Tegul kančios sunų jos

Mums atliepia širdise!

„Ukininko“ Redakcija.

Garų mašinos ir geležkeliai.

Pagal V. Olševskį sutaisyta L.

(Tęsimas.)

Jurgis Stefenson'as — tas tikras Anglijos geležkelių sutvėrtojas — trisus apie savo išradimą ne apsisotęs. Tuojaus podraug su savo sunumi Robertu geležkelius statė Anglijoje, i Franciją ir Ispaniją važinėjo, — o visur savo datyrimu ir paakvatijimu pašelpą nešė. Tai-gi susilaukė jis laimingos dėl savės valandos: geležkelis iš Niukestlio i Londoną — Anglijos sostapių — išstatytas buvo... Kelias tas netoli nuo jo gimtinio sodžiaus ėjo; netoli nuo biedningos grintelės, kame dienos šviesa

Jurgis Stefenson.

pamatė, netoliese nuo tų laukų, kame basas, galvijus ganė...

Keletą metų paskiaus—1848 m.—Stefenson'as pasimirė. Jam pasimirštant geležkeliai jau po visus didesnius Europos ir Amerikos kraštus bėgo, i visas žemės šalis Stefensono vardo garsą benešdami! Tai-gi iki svietas ne pražus, tai žmonės to vardo ne užmirš. Pražus vardai karalių, didžiuose mušiuose laimėjusių ir kraują tukstančių aukų pragožusių: — bet vardai tų žmonių, kurie visą savo gyvenimą dėl žmonių gero paaukavo, kurie savo trisus, savo išradimais milijonų liktinę pagerino, — vardai tokių žmonių atmintyje visų žmonių amžinai atliks. O tokiu tai iš tikro Jurgis Stefenson'as buvo!

O juk-gi tas didis žmogus pirmiaus prastu darbininku, garų mašinos kurintojum buvo....— „Kada mano vardą kas norint ištars — apie savę pats Stefenson'as sakė, budams kitų prikalbinėtas dėl savės bajorystę ir titulus išsidirbti — jeigu kas mano vardą ištars, tai tegul žino, juog aš prastu darbininku anglių kasyklose užgimiau; juog turėjau savo rankas taukais tepti, kada po visos dienos darbu, norėdams už paveikslų paišinimo pasijimti, pirštuose ne galėjau nė plunksnos, nė alufko užturėti... Jeigu kas ištars mano vardą, tai tegul ne užmiršta to, juog dėl mūsų kalniečių čeverikus dirbau, iš drobės savo kolegoms bliuzas siuviau, juog dziegorius savo rankomis teip gerai čystydavau. juog anie eidavo — ir tai todėl, idant savo Fanny*) keletą skatikų daugiaus ant gaspadorystės bučiau galėjęs duoti. Aš ne noriu darbininkams apmaudos daryti, nuo jų išsiskirdams! Dėlei to geriausiai bus, jeigu ne šviesiausiu ponu, nė bajoru ne paliksiu, bet tuom, kuom esmi, tai yra Jurgiu Stefensonu“.

Garbė teesti tam akylam darbininkui, garbė visam darbininkų luomui, kurs toki žmogų išterpu — savės išdavė.

Geležkeliai pas mus — po Lietuvą — ir kaimynystėje.

Geležkelių svarbumas.

Geležkeliai po Lietuvą nuo 35 metų tam atgal platintis pradėjo.

Pirmučiausiai atsirado kelias iš Peterburgo i Varšavą einantis, kurs Vilniuj i dvi šakas pasidalinęs buvo: viena šaka i Varšavą ėjo, o kita per Kauną i užrubežį, i Prusus.

Peterburgo - Varšavinis geležkelis, Peterburge prasidėdams, eina i piet-vakarų ir Dinaburge, i Lietuvą įeidams, per šias stacijas iki Vilniui eina: Kalkunai, Turmont, Dukštai, Ignalino, Šventėnai, Podbrodžiai, Bezdanai, Vileikiškoji, Vilnius. Nuo Peterburgo iki Dinaburgu atstogumas geležkeliu išneš 497 viorstus, o nuo Dinaburgu iki Vilniui atstogumas yra 161 viorstų. Vilniuje, kaip pasakyta, kelias i dvi šakas dalinasi: i *Varšavinę* ir *Kauniškę*. Ant Varšavinės šakos šios stacijos mūsų krašte yra: Landvaravo, Rudžiškiai, Olkenikai, Oranai, Marcinkancai, Poriečijė, Grodnas, Kuznica, Sokulka, Čiornaja Vieš ir Bielostokas. Nuo Vilniaus iki Bielostoku 225 viorstai, o nuo Bielostoko iki Varšavai 162 viorstai. — Ant Kauniškosios-gi šakos šios stacijos, visos mūsų krašte: Landvaravo, Jevija, Žosliai, Košedarai, Proveniškiai, Kaunas, Mauručiai, Kozlų Ruda,

*) Tai Stefenson'o pačios vardas, kuri pirmiaus tarnaitė buvo.

Pilviškiai, Vilkaviškis, Virbalius, Eidkunai. Nuo Vilniaus iki Eidkunų atstogumas 179 viorstai.

Po išbaigimu Peterburgo-Varsavinio geležkelio nauji kiti geležkeliai išbudavoti tapo. Čia mes tik apie nekuriuos primisime.

Geležkelis *Liepavo-Romninis*. Jis per Šiaulius, Vilnių, Minską, Bobruiską, Gomelį i Romnus nusiduoda. Ilgumas to geležkelio 1021 viorstų. Ant to kelio terpu Liepavos ir Vilniaus šios yra stacijos: Liepava, Groben, Pleikė, Prekultn, Vainoden, Luša, Venta, Mažeikiai, Vieksniai, Duobikine, Popielenai, Kuršėnai, Omolije, Šiauliai, Šilenai, Radviliškis, Baisiogala, Micheldmond, Datnovas, Kedainiai, Žeimiai, Janovas, Gaižunai, Košedarai, Vilnius. Atstogumas nuo Liepavos iki Vilniui 310 viorstų.

Nuo Liepav-Romninio geležkelio nuo stacijos Radviliškis atsimeta geležkelio šaka i Kalkunus, pagal Dinaburgą. Ant šios geležkelinės, *Kalkuninės* šakos šios yra stacijos: Radviliškis, Šiadova, Laba, Panevėžis, Subačius, Slavenišskiai, Panemunis, Rakiškiai, Abeliai, Jelovka, Kalkunai. Ilgumas šakos 187 viorstų.

Nuo to pačio Liepav-Romninio kelio atsimeta *Mažeikinė* šaka, ant stacijos Mažeikiai prasidedanti ir per Nitaują i Rygą einanti. Ilgumas tos šakos 133 viorstai.

Geležkelis *Viln-Romninis*, nuo Vilniaus per Baranavičius ir Lunecę i Rovną einantis. Ilgumas to geležkelio 478 viorstai. Nuo Vilniaus iki Baranavičiaus šios yra stacijos: Parubankas, Jašunai, Biniakoniai, Bastunai, Lida, Nemunas, Novojelne, Molčad, Baranavičiai. Nuo Vilniaus iki Baranavičių 188 viorstai.

Geležkelis *Ryg-Dinaburginis*, nuo Rygos i Dinaburgą einantis. Jo ilgums 204 viorstai.

Geležkelis *Dinaburg-Vitebskinis*, nuo Dinaburgo per Polocką i Vitebską einantis. Jo ilgumas 244 viorstai.

Iš to kas čia pasakyta buvo, matome, juog ne mažai po mūsų kraštą geležkelių turime, nės apie 2000 viorstų, o tas ne niekai, jegut atsiminti, juog viena viorsta geležkelio, su pylimais, tiltais, relsais, telegrafu, garvežimiais, vagonais, — žodžiu su visuom kuom, vidutiniškai imant, kaštuoja 50 000 rubliu. —

Dėlei naudos, kurią geležkeliai atneš, žmonės nuolatai mislija apie geležkelių padauginimą ir jie iš tikro nuolatai vis daugyn eina.

Čia mes ne reikalaujame ilgai apsisotiti ant išrokavimo didelės naudos, geležkelių žmonėms nešamos. Kožnas juk-gi gerai supranta, juog ar pačiam važiuoti, ar tavorą vešti, yra daug geriaus vieskeliu, negu miškiniau duobėtu keliu; juog geriaus yra šosiejais keliu važiuoti, negu vieskeliu; o vėl šimtą kartų geriaus geležkeliu važiuoti, nės šosiejais keliu.

Kožnas vyresnis atsimena, kaip tai kelonėj budavo, iš Kauno i Vilnių važiuojant. Atstogumas gerų 14 mylių. Pačtavais arkliais važiuojant tai apie 6 rublius kaštuodavo ir gangreit visą dieną ir naktį reikdavo važiuoti. Su žydais, jų budose važiuojant, tai pigiaus budavo, bet kelionėj dvi, o kartais ir 3 dienas, šabašui kelionėj išpuolus, reikdavo subuti. Šiandien-gi gali apie pusryčius iš Kauno i Vilnių išvažiuoti, i Vilnių ant pietų stosi; ten gali laike 3—4 adynų subuti ir potam ant vakaro atgal i Kauną sugrišti — ir už bilietą iš Kauno i Vilnių ir atgal ne pilnus 3 rublius teuzmokėsi.

Tai-gi iš geležkelių priežascio žmonėms pigiaus yra terpu savęs susieiti, susisnekėti; pigiaus yra tavorus, knygas ir laikraščius — laidinėti, dėlei ko vis tas pigesniu tapa. Kame geležkelis eina, tai ten visa apygardė atgyja, žmonės stengiasi daugiau daiktų dėl pardavimo išdirbti. *Auga tada pramonė, prekyba, tuktančiai visokių uždabių atsiranda ir žmonių turtingumas pasididina*. Su turtingumu-gi ir *šviesa* platinasi: už menkus pinigus šiandien galima persikviesdinti knygas ir nuolatai naujus laikraščius turėti, kas pirmiaus daug brangiaus kaštuodavo.

Kaip išbudavotas yra šiandieninis garvežimis, arba lokomotiva?

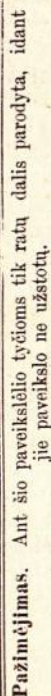
Tokiu budu jau apie garo mašinos išradimą, apie pirmutinius Anglijoj geležkelius apsakėme; trumpai išrodėme, kaip geležkelis kruta; padavėme žinią apie geležkelius po mūsų kraštą bėgančius ir apie geležkelių dėl žmonių svarbumą. Ant pabaigos vienok, idant mūsų skaitytajai dar geriaus garvežimių įtaisymą suprastų, ir atsitikus patys garvežimiui prisijūreiti galėtų, čia paduodame tokio garvežimio paveikslius, koks šiandien tankiausiai atsitinka.

Vienas paveikslas yra teip padarytas, tarsi, mes iš šalies ant čielo stovinčio garvežimio žiurėtume: ant kito-gi jis teip išžiuri, tarsi, išilgai perpjautas — o tai, idant geriaus jo vidaus sutaisymą parodyti.

Ant pirmutinio paveikslo visas garvežimis matyt. Tai *vežimas ant šešių ratų**, iš kurių vidurinei daug didesn, neng kiti. Tas vežimas visas geležinis. Ant vežimo išilgai *didis geležinis katilas* guli, kuriame garas taisosi. Iš dešinės pusės išsikišanti *kaminą* matyt, kuriuom nereikalingas garas ir dumai išeina. Iš kairės pusės *ugnekuris* yra, pagal kurį *mašinistas* stovi. Viršum katilo *švilpikas* įtaisytas — siaura skyelė uždaryta; mašinistas, per ten garą išleisdams, sušvilpia. Jis tą daro iš vietos

*) Dabar tankiaus tokias lokomotivas galima sukti, kame visi šešeri ratai vienodi yra.

Tos trimytos, kaip sakėme, per visą katilą pereina; katilė-gi randasi vanduo, ant stacijs i katilą įleistas. Nės tada per vandenį anos didžiai įkaitintos trimytos pereina, tai vanduo užverda ir iš jo garas taisyos. Juo geriaus užgėkuryje ugnį kurinti, juo labiaus trimytos

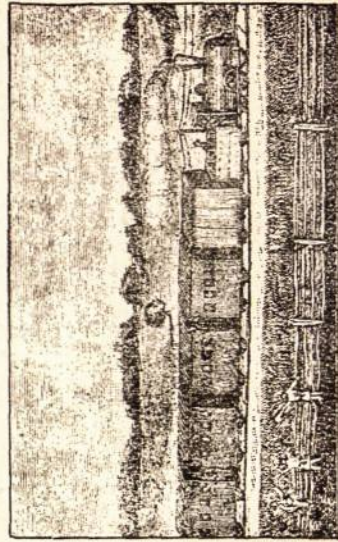

Tuojaus už lokomotivos randasi prie jos geležiniais kableis prikabinatas vagonas, *tenderiu* vadinamus. Ant jo tai susideda malkos laike kelionės kurinimui reikalingos, o teipogi ir vandeniuo ištekliai, kurs laike kelionės į *garo* katilą, atsakančios pompos pasigaunant, išpila,

vandeniui ten išgaruojant. O ant didesniųjų stacijų, kame yra dėlei to tyčioms šuliniai sutaisyti, vanduo laike kelionės iš tenderio paimtas, vėl papildilo iki reikalingai miera.

Už tenderio tai jau eina didi vežimai, tarsi, gražus nameliai ant ratų, — su durimis, langais, kakaliais... Tai *asabiški vagonai*. Vieni iš jų gražesni: su aksamito paduškėmis, zerkolais, stalėliais — tai vagonai pirmos ir antros klasos. Prastesni vagonai — tai trečioji klasa. Kaip dabar, tai pirmoji klasa yra pustreczio, o antroji pusantro karto brangesnė, neg trečioji. Jeigu už 100 viorštų trečioji klasa, kaip dabar, mokasi 1 rub. 44 kap., tai antroji už tuos pačius 100 viorštų mokasi 2 rb. 16 kap., o pirmoji 3 r. 60 kap. — Kožnas bilietą nusipirkusis be primokėjimo gal vieną pudą багаžo vežti, jeigu-gi jo багаžas daugiau negu pudą sveria, tai už kožnus 10 svarų viršaus mokasi už 100 viorštų be maž ko 6 kapeikos. Vaikai iki 5 metų nieko ne moka, o nuo 5 iki 10 metų visose klasose nuo jų tesiima tik žvertis to, ką suaugusieji moka... Mes žmonės triso, skatikas sunkiai mums atsieina, tai-gi perkame bilietą trečios klasos. Bet ir čia mums gerai! Pilna medžio suolelių dėl sedėjimo, viršum lentynėlės dėl padėjimo smulkesnių daiktų, nės didesnius ant stacijos „į багаžą“ atidavėm: kurį skyrimame vagone dėlei daiktų tyčioms įtaisyti, veža. Tada dėl savęs vietą užimame, ryšeli ant viršaus dedame... O čia kiti keleiviai pribuna: va nekuri stora ponis su vaikais, kurie nuolatai prie langų lenda ir mums kojas mindo; čia poris žydų su pusberneliu dėlei vietos ginčijasi, ten vėl bajoras ir studentas pagal ukininką sėdi ir klauso šio paskutinio apie Vilnių apsakinejimą, į kur podraug su savo žmona *Paneli Šcenčicausei* pasimelsti nuvažiavęs buvo... Ko tiktai čia nėra!

Bet šit varpelis tris sykius suskambėjo. *Konduktoris* tai asaba, kurio globai ir prižiūrėjimui trukis pavestas yra — sušvilpė, garvežimis syki ir antrą atsiliepė, vagonei subrašė jo ir mes važiuoti pradėjom. Iš pradžios pamaži, potam kas kart greičiau, ant laukų išvažiavome ir kaip vėjas lėkti pradėjom... Telegrafo stulpai pro langus mojuoti mojuoja, tarsi, į užpakalį nuo mūsų laukai ir miškai bėga, žmonės ir triobos; kaskart prie kelio geltni nameliukai pasirodo, o pri jų su žalia suvinota karunėle žmogus: tai sargas, geležkeli prižiurintis... Ant pievos galvijai pabugę į krumus lekia, o linksni vaikiščiai, ant tvorų palipę, kepurėmis mojuoja ir šukauja: mašina eina! mašina!... Adynėlė praėjo — vėl atsiliepė švilpikas, trukis stabdytis prasidėjo ir ant keleto minutų ant stacijos apsistojo. Čia vėl keletas asabų prisidėjo.

Toliaus važiuojame. Pakelėj atliekame vieną staciją ir kitą. Sutinkame kitą *asabišką trukį*, kurs prieš mumis antru relsų poriu bėga... Net širpuliai per nugarą perėjo vien ant mislies, juog su anuom susitikti galėjome! Bet toks baisus daiktas labai retai atsitinka. Sako, buk tai ant geležkelio sunkiaus susikulti yra, neg arkliais važiuojant: aprokuota, juog ant geležkelio vieną smertis ant dviejų milijonų keleivių išpuola, tada kaip arkliais važiuojant — vieną smertis ant 390 tukstančių keleivių prisieina — tada geležkeliu šešis sykius mažiaus pavojaus važiuoti, negu arkliais.

Šit per didelį geležies tiltą pervaziavome... Ot ten matosi, kaip eina su tavorais trukis Vagonų daugybė, sunku net surokuoti: veža anglis, vopną, javus, jaučius.

Va vėl didesnė stacija. Čia jau trukis ant pusadinio susiturėjo. Ant stacijos galima pavalgyti; arbatos arba alaus atsigeriti, o ir šnapšo stiklėlį išmauti.

Vėl lekiame... Naktis. Šen ir ten žiburiai matosi. Iš garvežimo kamino tukstančiai žiežerkų skrenda ir mes, tarsi, ugninyje debesyje lekiame. Niekas: stogai ir vagonų šonai gelžė pridengti — žiežerkų ne atboja... Bet gana... Va mūsų stacija. Trukis sustoja.

Išlipame. Bagažą atsimame. Ant stacijos kiemo išeiname. Šit mūsų gelsvukai... Pusbernelis ranką bučiuoja ir daiktus į brikelį sudeda... Vėl važiuojame. Arkliai prunkščia... Tai namie laukia — ir vakarienę taiso. O pietus Vilniuje valgėme, norint nuo čia ik Vilniui geros 20 mylių!... O tai — tai bent važiavimas geležkelium!

Žvaigždzių lietus.

Tur but kiekvienam teko matyti žvaigždę krintant. Giedrioje naktį staiga pasirodo ant dangaus šviesus ruoželis, skrieja iš augšto žemyn ir prapuola; sako, žvaigždė nukrito; bet jos nematėte, jus matėte tik tai šviesų bruožėlį. Sukk aplink ranką, priišęs už virvės, akmenėlį, — akmenėlio nematysi, — matysi tik tai pilką ratą; tai yra akmenis pėdsakas. Tamsioje gričioje uždegęs balaną, sukk ją greitai aplinkui, anglio ant balanos galo nematysi, — matysi tik tai šviesą ruožą. Teip-pat nesimato nė žvaigždės, jai krintant, o matosi tik tai jos pėdsakas, nės žvaigždė nukelia per minutą ne vieną tukstantį viorštų.

Žmonės tiki, juog ką užmisi, pamatęs žvaigždę krintant, tai išsipildys. Tai neteisybė. Pirma, jau nors ir dėlto, juog nieko negali spėti pamislyti, teip trumpai tesimato ruoželis; antra-gi, jei ir spėtumei ko panorėti, tai vis-gi nieks neįvyks.

Kartais galima matyti ant dangaus ne vieną ruožėlį, bet tarsi daugybė žvaigždzių viena po kitos ar kelios vienu sykiu krinta, pasidaro lyg žvaigždzių lietus, kurs neišmanėlius baugina, mokintus-gi džiugina.

Kaip toks apsiereiškimas įvyksta?

1826 metuose dangaus tyrinėtojai pastebėjo naują komėtą, kurią praminė Bijela. Paskiaus patyrė, juog kas pusseptintus metus ji prisiartina prie žemės. Matė ją 1832 metuose; 1846 ji buvo persikirusi į dvi dali. 1852 metuose abi jos pusės dar toliau išsiskyrė; paskui nė už pusseptintų, nė už trylikos metų ji nebepasirodė. 15 lapkričio 1872 metų mokslinčiai laukė jos pasirodymo, ji turėjo visai arti praeiti pro žemę, vienok laukiama komėta nepasirodė. Šita komėta prapuolė. Tik tai daugybė žvaigždzių krito žemyn.

Už trylikos metų, 15 lapkričio 1885 metų vėl laukė komėtos, ji vėl nepasirodė ir vėl pasirodė ant dangaus žvaigždzių lietus. Aiškus dalykas, kokia nors priežastis išardė, sugriovė komėtą Bijelą į daugybę mažesnių dalelių, kurios lekia aplink saulę tuo pačiu keliu, kuriuo skriejo jų motina — komėta, teip-pat arti pralekia pro žemę ir tame pačiame laike, kaip kitados pati komėta.

Ne visos krintančios žvaigždės ir žvaigždzių lietus paeina nuo tos pačios komėtos; pačiame lapkričio ir kituose mėnesiuose teip-gi esti žvaigždzių lietus, kurie paeina nuo kitų suirusių komėtų. Pačios komėtų liekanos nešviečia; jos tamsios kaip ir mūsų žemė. Iš kur-gi atsiranda tas šviesus ruožas?

Patrink geležį į vilnoną, — ji užkais. Piaunant medžius, pielė teip įkaista, kad ir prisiliesti prie jos negali. Trinant pasigamina

šiluma, tai žino ir laukiniai žmonės ir pagamina sau ugnį, trindami vieną į kitą du sausų pagalėlių. Paimkime ilgą pagalėlį iš kieto medžio, įstatykime jį tarp dviejų sausų lentų minkštesnio medžio ir apskukę pagalėlį su virve sukime jį; neužilgo galai juo teip įkais, juog prikištos prie jų pakulos lengvai užsidegs.

Oras, kurio mes kvėpuojame ir kurs iš visų pusių apšaučia žemę, siekia augštyn koki šimtą viorštų; toliau oro nebėra, — visur aplinkui tuštuma. Komėtos liekanos lekia su neišpasakytu greitumu. Pakolei jos lekia per tuštumą, jos pasilieka tamsios, nešviečia. Bet kaip tik lėkdamos pro žemę užkliudo jos orą, belėkdamos smarkiai trinasi į oro daleles, įkaista ir pradeda šviesti, kaip šviečia kalvėje įkaitinta geležis. Užkaitęs paviršius pradeda skėstis, kaip ir kiekvienas šildomas daiktas; skečiasi nuo paviršiaus smarkiai, o tuotarpu vidurys nespėja teip umai užkaisti, nespėja išsiskėsti tiek daug, kiek išsiskėčia paviršius, ir toji komėtos liekana sprogsa į daugybę smulkesnių dalių (kaip sprogsa šalta stiklinė, umai pripilta verdančio vandens), ir bekrinanti komėtos liekana, sužibėjusi vienam akiesmirksnyje pavirsta į smulkias dulkes, krintančias ant žemės.

P. A.

7 Puota su kunigėliais.

Mūsų kaimo didžturtis, senas ukininkas Mačiulis, pakėlė ant šv. Jono puotą. Pasidarė alaus, parsivežė visokių gėrymių; pati Mačiulienė privinė ir prikėpė yvairiausių valgių. Žinoma puota tokio turtingo ukininko bus per nieką, jeigu ant jo nebus kunigų; už tai-gi Mačiulis ir užsikvietė pas savę kleboną su jaunuju kamendoriu, — arba „jaunuku“, kaip paprastai vadino — žmonės. Ir paties Mačiulio suns buvo kunigėliu, tik tai tuo sykiu neprižadėjo parvykti namo. Užkviesti kunigai pasakė pribusę pavakariais. Tuoj po pietų jau ėmė rinktis pas Mačiulį kaimynai, labiausiai-gi kaimynės. Mačiuliai su džiaugsmu sutinka svečius ir užprašo visus į seklyčią, kur stovėjo stalas apkrautas visokių valgių, augšti, druti, it patsai klebonas, ašočiai stipraus alaus matėsi teipo-gi keli ant stalo; šalyje-gi jų glaudėsi, it davatkos prie „jaunuko“, kelios bonkos degtinės. Svečiai gėrė, valgė ir linksmiai šnekučiavo. Jau šiek-tiek apsismaginus, Antanas Margaitis, kitas mūsų didžturtis (dukterei kraičio, kaip kiti spėjo, davė į pusanro tukstančio), balsiai sušnekėjo, tęsdamas žodžius.

— Tai-gi, Konstantinai, kuo-gi priimsi kunigėlius?

— Atrasiu!... Vyno nupirkau atsiliepi šeimininkas.

— Kokį-gi paėmei vyną?

— Lišaboninio nupirkau...

— Tai ką čion tas sutres paėmė! rukštelia, — patys niekai; butum portvyno arba kieraso paėmęs...

— Gerai ir Lišaboninis.... dėl atmainos....

— Jei bent tik dėl atmainos....

Teip pasikalbėjo apie vyairius vynus, ukininkai vėl ėmė gerti alų ir valgyti. Vyrams aptilus, pakilo balsas tarp moterų.

— Ką, kumute, iškepei kunigėliams priimt? — užklausė Mačiulienės Bričkienė.

— Papjoviau vištelių kelis, paršelius, žąsį iškepiau, dešrų išvir.....

— Eik, kumute! — perkirto ją Bričkienė. — ar žinai, mūsų „jaunukas“ labai lepus.... Aną nedėl Liepiškiuose išbarė už valgį!

— O trečią nedėl, — greitai perdaužė ją Kenšienė, — Smiliuose net ir nusispiovė!...

— Tai-gi, tai-gi, kumute! — vėl pradėjo Bričkienė, — lepus mūsų kamendorius; verčiau butum, kuma, pašaukusi kepti mano Onytę: pas kunigą buvo pusantrų metų....

— O mano Vikytė pati sesuo kunigo! — supykus atkirto Mačiulienė.

Ir vėl paliko tyliau tarp moterų; kaimynės gerdamos alų ir užkąsdamos suriu ėmė šnekučiuoti bureliais po dvi — tris.

Saulutė jau ėmė kristi žemyn.

— Mykoliuk! — sušuko Mačiulis, šaukdamas mažesnįjį sunų. — Bėgk, atsistok prie kiemo vartų ir žiurėk, nežiopsok! kaip pamatysi kunigėlius atvažiuojant, toj atbėgęs pasakyk mums!

— Gerai tėtė! — ir Mykoliukas išsprudo per duris. Išėjus Mykoliukui, Bričkienė (ją visi juokdamas vadino „mūsų ponia“) vėl atsiliepė.

— Kas-gi bus kumute, jeigu tai atvažiuos kunigėliai? Stalai apkrauti mėsa, ragaišių, duonų — visiškai „mužiškiškai“.... kad kunigėliai nesupyktų....

— Teisybę sakai, kaimyne! — atsakė nusiminusi šeimininkė. — Ką-gi dabar daryti? Jau kaimynės padėsite nuvalyti stalų, kaip atbėgs Mykoliukas.

Vos ji ištara paskutinius žodžius, kaip uždusęs įbėgo Mykoliukas rėkdamas: „Atvažiuoja! Atvažiuoja!“.... Visoje seklyčioje pakilo bailsus trukšmas. Moters staiga šoko iš vietos ir ėmė valyti stalą: viena pagriebus žąsį, kita suri, trečioji ragaišį.... ir viską, viską vilko nuo stalo į kitą kambarį, į šoninę; pati Mačiulienė staiga paėmus kitą staltiesę greitai uždengė jaja stalą.... Vyrai teipogi visi atsitraukė nuo stalo ir liovė rukę pypkes....

Šiek-tiek apsiluobus moterims, visi išėjo vienu buriu į priesienį kunigėlių pasitikti. Visi nutilo ir laukia privažiuojant prie kiemo; tik moters išreto viena kitai pažnabzdės ką į ausį. ... Privažiavo vežimas prie vartų.... Visi

be kepurų išėjo ant kiemo... Bet kaip jie nusidvyjo!... Arkliai buvo visai ne klebono; vietoj jų — kokia ten nudvėsus kumelka; vietoje „kočo“ su vežėju — sulužę ratai; ir gale jų sėdėjo ne klebonas, bet.... bet (o juokai) rudkis gyvulių prekėjas Irša! visas burys nesitverdama ėmė balsiai juoktės. Pats šeimininkas iš piktumo pagavęs vėzdą sužūrė juomi par nugarą Mykoliukui, atsigręžęs-gi prie žydo tarė:

— Gi tu, Irša, ar nežinai geresnės valandos užvažiuot!....

— Ui, Mačiuli! ko čion pyyykt? Nu! Ahr netuhri kahrvės pahrduot?....

— Nėra šiandien kada su tavim kalbėti; atvažiuok kitą syk'!...

— Ui, gehrai, gehrai! aš gali ir palaukt.... Nu!! ir sukirtęs širmaijai prasivilkio pro kiemą.

Visi nesitverdami juokais susėjo atgal į vidų, ne į seklyčią, bet į šoninę, kur buvo sunešti valgiai ir linksmai gerė alų; šeimininkai tik buvo piktai... Jau dabar sergėti atvažiuojančius kunigus Mačiulis pastatė pusbernį Petrą, vyresnį už Mikoliuką. Petras ilgai laukė, ir tik galvįjus parginus įbėgo į seklyčią rėkdamas: „Kunigai važiuoja! kunigai! pats mačiul: vežėjas, da juodbėriai...“

Dabar iš tikro važiuo kunigai. Šeimininkai su svečiais staiga išėjo į priesienį sutikti geradėjų. Bet matyti jau šiandien ant Mačiulių Dievas nelaimę atsiuntė. Vos Mačiulienė išėjo į priesienį, kaip nusigandus sušuko: „Oi! Dievuleliau mano!“ Paskui jos išėjo svečiai teipogi nusistebėjo vienu balsu: „Vai!“ ir apstojo aplink kas-žin-ką priesienyje. — Gi kas karvę buvo įleids į priesienį? — suriko Mačiulis: — Petrai! paimk lopetą ir išnešk greičiau laukan!

Petras paėmęs lopetą išnešė karvės liekanas laukan, bet (o nauja nelaimė!) toje pačioje valandoje privažiavo kunigai prie durų ir juos sutiko.... vienas Petras! Klebonas smarkiai įpyko ir net nenorėjo lipti iš vežimo. Išlėkė visi vyrai ir moters ėmė bučiuoti kunigėliams rankas ir melsti, kad atleistų.

— Otož to! — tarė klebonas: — Atleisti! Žinoma atvažiauvę į svečius nesibarsi! Bet teip negražu, Konstantinai! Atvažiuoja kunigai ir tu sutinki su....

— Nelaimė, ponuli, atleisk! — nedrąsiai atsiliepė šeimininkas, bučiuodamas vienam ir kitam kunigėliui ir abidvi rankas.

Klebonas neprieštaravo daugiau ir savo įžengimu palaimino namus nelaimingų šiandien Mačiulių. Susėję į vidų ir nusirengę kunigėliai tapo pasodyti už stalo ir linksmai šnekučiuodami su šeimininkais ir jų kaimynais, nemielasirdingai naikino paršelius, vištelių, dešras ir viską, ką

tik iškepė Viktytė; teipo-gi atidavė priderančią garbę ir „Lišaboniniui“, kuris „dėl atmainos“ iš tikro matyt patiko geradėjams.... Laikas linksmai bėgo; šeimnininkai ir svečiai buvo laimingi.... bet neilgai. Tiktai kas-žin-kas viduryje valgymo „jaunukas“ švyst peilį su šakute ir numetė šalin. Lyg šiurpulis koks apėmė visus; jie staiga nutilo, da nesuprasdami, kas tai galėtų būti. Bet visiems tuoj paliko aišku, nės kamendorius, smagiai bakstelėjęs pirštu į stalą, parodė ten į kas-žin-ką.... Visi sušiuo į tą vietą ir ten pamatė iš tikro nelabai malonų dalyką — tai buvo pėdsakai blusos; pasižiūrėjo į kitą vietą, į trečią į dešimtą.... visur buvo pilna juodų ženklų. Da didesnė baimė apėmė visus, o labiausia šeimnininkus....

Mat tada besiskubindama Mačiulienė vietoje baltos staltiesės pagriebė paklodę, jau kelis kartus vartotą lovoje, ir nėra nieko stebėtino, kad ant jos blusos jau buvo padariusios savo ženklus. O, nelaiminga Mačiulienė! Jai dabar nebuvo kur nė akių padėti...

— Tpu! kiaules! — sušuko „jaunukas“ ir umai išėjo iš užstalo. Klebonas-gi, jau gana linksmas nuo „Lišaboninio“, ne pardaug užpyko; tik, kaip tėvas pabarė, ir liepė nuėmus tą nelaimingą staltiesę užtiesti kitą. Kamendorius ilgai nenorėjo apsimalšinti; bet maž-ko visam kaimui išbučiavus jam rankas ir jis dovanuoja nusidėjaliams.

Toliau vaišinimas kunigelių jau tęsėsi be kokių atsitikimų; gal šis tas ir buvo, bet daugumas svečių, teipogi ir patys geradėjai, pusėtinai išnaikinę „lišaboninio“ ir teip „baltosios“, jau nieko negalėjo patėmyti.....

Pasakojo p. Kapilonas.
Užrašė Šiaulėniškis.

Korespondencijos.

Starpolė. Šiuom kartu noriu pasakyti keletą žodžių apie mūsų miesto mokyklą. Bus kokia 20—15 metų atgal, kaip miesto mokykla buvo tam tikrame muriniame rundavam name. Namas tasai gana didelis, lubos augštai, langai dideli, turėjo gana švarų žvyrium išpiltą kiemą kur buvo pastatytos tam tyčia kopėčios, kartys, stulpai vaikams pasitampyti (gimnastikuotis). Mokintinių mokykloje budavo žiemos mete į 40. Aplink mokyklą namų ir gyvenimų buvo mažai, ale daug daržų. Žodžiu sakant tuomet mokyklos butas, gali sakyti, buvo visai pusėtinai, nekiek kenkentis vaikų sveikatai. Bet štai atėjo į Starpolę ulonų pulkas, kuris vieną galą mokyklos į cerkvę pavertė. Laikui bėgant maskoliai pamažu visą mokyklos butą paėmė cerkvei, o pati mokykla turėjo išsikraustyti į kitus samdytus namus. Kas iš to

išėjo? Vaikų dabar eina mokintis į tą pačią mokyklą ne 40, bet iki 120, o butas žemas, ankštas, drėgnas, aplink apsuptas namais, tvartais, nešvarumo vietomis; priegtam ir mokina vaikus dabar ilgias kasdien, nėg pirma. Žinomas daiktas, kad toksai netikusiai mokyklos butas daug kenkia sveikatai mūsų vaikų; nebereikalo kuone visi mokintiniai esti išblyškę, sutingę. Kad ne maskoliai, but ir po šiai dienai da mūsų mokykla turėjusi geroką sau butą.

Vilkas.

Reikia pasakyti, kad visur Lietuvoje mokyklų butai niekai — maži, žemi, tamsūs, šalti, drėgni. Kitur svetimosė žemėse, arba net štai artymoje Latvijoje, mokyklos išrodo lyg kunigaikščio rumai, o pas mus jos panašios labjaus į kutes, nėg į žmonių buvimus. Nėgana to, kad maskoliškas mokslas darto vaikų protą ir dorą, ale ir sveikatą mūsų mokyklos puikiai naikina.

Mums reikia rupintis ne tik apie tai, kad geresnį mokslą vaikai įgytų, ale kad ir sveikatos jie savo besimokindami neprastotų! Jei stato kas naują mokyklą, tai tegul bent nepasigaili jai ruimo, augščio ir šviesos. Rd.

Iš Griškabudžio. Naum. pav. Suv. gub. 18 d. vasario mus mokintojas atėjęs į mokyklą pradėjo krėsti pas kiekvieną mokintinį, jieškodamas lietuviškų raštų ir knygų ir smarkiai prisakė, kad nėvienas nedrįstų nešiotis lietuviškų knygų nė raštų. Ponas mokintojas turi vieną medalių už visatinį skaitlių gyventojų 1897 m., bet ant jo didžiojo pilvo tai yra permažai ir jis nori užsitarauti antrą. Prie a. a. kun. Bataičio buvo įvesta, kad mokykloje kiekviens mokintūsi poterių ir prisakymus lietuviškoje kalboje, bet kunigui numirus, mokintojas vėl prispyrė mokintis pravoslaviškus poterių ir maldas. Ar-gi tai čia neverta medalių?

Pas karabelninkę Aukšorienę kelis kartus buvo krata, stovint pas bažnyčią, bet vos tik vieną kartą tapo atrasta trys ar keturi lietuviški elementoriai. Prie to pasirodė, kad mus „starša“ Dominas yra gana narsus karžygis, nės iškrėtęs po visą budelę driso prie visų žmonių anai išgąsdintai moteriškai po jopke ir marškiniais apčiupinėti, jieškodamas ten lietuviškų knygų!

Vyrai! ar tai gražu mums duotis raudonsiuliams teip savę nužeminti ir mus moterims po ančius landyti!? Ar nereikėjo tą šunpalaikį nuo anos moteriškės su bizunu per rinką pavykėti? Jug tas šungalvis neturėjo tiesos teip elgtis.

— Ant mūsų nelaimės da nevysi lenkai teišnyko iš mūsų parapijos. Apie nekuriuos jau buvo nekartą kalbėta, bet dabar parašysime keletą žodžių apie tikrą Varšavos posunį poną vargamistrą Br. B....

Nors per rupestį nekurių ypatų, adynas jau ir pasiliovė senei lenkiškai giedoję, vienok dabar per kiekvienas mišias galima išgirsti mus bažnyčioje lenkiškus teatrališkus „oliavimus“. O kaip kada, nusibodus vienam rėkauti, paima i pagelba paną „Joanną“ ir abudu drauge lenkiškus „mozurus“ per mišias varo. —

Dyvinas daiktas, kaip da jį parapijonai kenčia savo parapijoj, nės jau reikėjo senei išvyti. Jis nė vienam gerą žodį neduodamas vis pritaiko prie kiekvienos tarmės „maž tobie“ pasirodydams, kad jis gerai lenkiškai gali. Nuėjęs kartą i klebonijos raštynių, pamačiau, kad paėmęs savo „netatką“, vietoje Juozas Kasperavyčius, parašė „Jozef Kasperovtzc“ ir viską daro lenkiškai. Ar tai gražu yra ubago vaikui teip ponauti?! Laikas tokius lenkelius iš mus krašto išgandinti ant keturių vėjų.

Bordonas.

Iš Žiurių Gudelių. Suv. gub. Vilkav. pav. Pažerį v. Tiesą pasakius mūsų apšviestoj apygardoje sulyg šių metų ne atsirado da jokių išgamų, kurie gėdą darytų visiems.

Vienok paskutiniam laike tarpe mūsų pasirodė vien's maskolintojas. O ar išpėtum, mielas skaitytojai, kas per vien's tai būtų?

Yra tai Ž-Gudelių kaimo šaltyšius, kurį mus krašte pramine „zuikiu“ už jo „obruseniją“.

Pirmbuvis šaltyšius P. Jurkšas buvo žmogelis menkai mokintas, vienok vis-gi da turėjo šioki toki supratimą.

Gal rodosi, kad dabartinis šaltyšius yr' pabaigęs universitetą ar kitą koki augštą mokslą? Oi ne! suvis kitaip! dabartinis šaltyšius priguli prie tamsiausių mus apygardoj ukininkų: rašyt nors ir šaip teip pakrevezoja, vienok mieliausiam jam maskoliškai: leisdamas koki nors paliepiamą i kaimą, visada krivuilę sukrevezoja maskoliškai.

Pirmiau vartojo tik litaras maskoliškas, vienok pakoliotas kaimiečių, vieton, ką reikėjo, pasitaisyt, tai jis pradėjo ir kalbą maskolišką vartot, ko pirmbuviai šaltyšiai niekados nedrįso padaryt.

Šiandien apturėjęs krivuilę ukininkas, nemo-kantis maskoliškos kalbos ir rašto, turi neštis pas toki, kuris jam išguldys šaltisčiaus prisakymą.

Kitus, daugumui žinomus jo „obrusenijos“ darbus, jei ne pataisys savo šaltyšiavimo, aprašysiu kitą kartą.

Priderėtų, kad to kaimo ukininkai tokį poną šaltyšių atkreiptų ant gero kelio.

Šunskietis.

Tverų parapijoje, Žemaitijoje, sodziuje Taukolydžių, 4 ir 5 dieną sausio mėnesio 1899 metų ištiko karė: šaudėsi medinėiai kunigaikščio Oginskio iš Rietavo su žmonėmis dėlei

miškų. Susitarė keli sodžiai — Taukolydys, Skabarai ir Žeberiai — kirsti kunigaikščio miškus; pirmą dieną jiems pavyko, nės mažai kunigaikščio tarnų tebuvo, tai nieko negalėjo prieštarauti prieš didelę daugybę žmonių; antrą-gi dieną iš Rietavo atvažiavo daugiaus Oginskio tarnų pasiėmę asesorių ir uredniką. Asesorius bandė žmonės apstabdyt nuo kirtimo miško, bet patsai turėjo bėgti nuo užpuolusių ant jo su kirviais kirtikų. Kunigaikščio medinėiai pradėjo šaudyt ir muštis su žmonėmis, iš kurių tapo pašauti Baecys ir Bytarius; Baciui net reikėjo paskui lazarietė koją nupjauti.

Toliaus, žinomas daiktas, tie žmonelės paduoti po sudu už kirtimą girios ir už pasipriešinimą valdžiai. Pabaiga bilos, žinoma, bus karti tiems vargšams.

Gudrus iš Laukų.

Žemaitija. Šimtai tarnų (oficijalistų) dvaruose kunigaikščių Oginskių turi paliauti kalbėję lietuviškai ir pradėti „poniškai“ šnekėti. Dešimtis jų kas mets atstato, priimdami naujus. Atstatyti neparsineša turty, nė mokslo, bet parsineša i sodžius furmaniską, kukorišką ir tt. didystę, atsiremenčių ant mokėjimo vapaloti „poniška“ „kamams“ nesuprantama kalba. Kvaili tėvai ir kaimynai gėrįsi girdėdami tokią ponišką kalbą savo vaikus ir pažįstamus kalbant, kaip įmanydami rupinasi visus savo vaikus tos fanaberijos pramokinti.

„Tėv. Sarg“:

Bet gana jau būtų tiems žemaičiams džiaugtis anuo lenkišku jovalu ir mindžioti po kojomis savo puikią seną gražią lietuvišką kalbą. Gerai yra mokėti lenkiškai ar kitaip kalbėti, bet niekados nereikia niekinti savo prigimtos kalbos.

R.

Šiauliuose, vaikų gimnazijoje, pasak „Tėv. Sargo“, dabar mokintojum katalikų tikėjimo esąs nekursai kun. Rodziewicz, kursai pats sakosi atėjęs naikinti lietuovystę: lietuviškų evangelijų ir pamokslų nebesako vaikams, lietuviškai nebekalba, lietuovystę peikia ir išjuokia.

Ale tas kunigpalaikis (nės nevertas kunigo vardo) pelnė tiek, kad jo vaikai dabar neapkenčia o lietuovystės ne tik neišnaikino, bet ir nesumažino.

Vilkaviškio stacija (Suv. gub.) Nežinau, ar nuo seniai ant šios stacijos žandaras šitokias štukas daro: kaip tik ateina trukys ir išlipa žmonės iš vagonų, tai stacijos žandaras tuojaus atskiria praščiau apsirėdžiusius i kampą, o paskui atėmęs nuo visų pašpartus vedasi kiekvieną i atskyrą kambarį ir kratinėja pundelius ir kišenių. Tokiu mat budu tasai palicijant-palaikis bando susekti, ar nekeliauja kas i Ameriką, ar neturi prie savęs lietuviškų knygų.

Na ir pasiseka jam kartais užeit ant tokių mulkių, kurie norėdami atsipirkt nuo to raudon-sulio iškis jam keletą rublių. Tasai burliokas sako, turis jau susidėjęs iš to kelis tukstančius rublių.

Nereikia pasiduot tokiems nesvietiškiems areštams. Pašpartą parodyt gali žandaras reikalaut, bet suimt ir laikyt žmogų su paš-partu jis visiškai neturi tiesos. Jeigu nieko blogo nerasta, tai butinai reikalinga skustis prokuroriui apiepinkęs sodo Suvalkų už nereikalingą suėmimą ir kratymą. Žinoma, pridėjus gerus liudininkus.

Krpl.

Gižai. (Vilkaviškio pav., Suvalkų gub.) Pradžioje gavėnios buvo suėmę į Kalvariją vieną mus parapijos vaiką Juozą Rimšą, bet palaikę apie 2 nedėlias vėl paleido pasirančius Valaičiui. Atrasta buvo pas aną vyrą apie 100 numerių „Ukininko“.

Neužilgo po suėmimui J. Rimšos Gižuose buvo priključota keletas *geltonųjų* lietuviškų atsišaukimų. Ant vieno net buvo ranka užrašyta grąšinimas vietiniui žemskiui Astrauskui, kad neluptų tų atsišaukimų. nėsą nušausią jį užtai.

Birbilas.

Pažerių valsčius, Vilkaviškio pav. Suvalkų gub. 1896 m. suragino Pažerių valsčių į kanceliariją sudžiai rinkti. Paskirtą dieną atvažiuoja pavieto viršininkas ir randa tikėtai keletą susirinkusių ukininkų. Jam to tikėtai ir reikėjo: tuojaus liepė nepribuvusiems užrašyt po 50 kapeikų koro ir paskyrė, ant kitos dienos atidėt rinkimus. Atėjus tai dienai jau susirinko kas vertai ukininkų. Kandidatų ant sudžios (teisdiario) buvo iš Pažerių valsčiaus 3, bet nė vieno nerinko, nesa dasižinoję, kad kitos dvi gminos — Gižų ir Vilkaviškio — išrinko Vilkaviškio vaitą Jakubauską, ir musiškiai atidavė jam savo balsus. Tai padarė jie juo su didesniu noru, juog nuo Jakubausko ir „pamylėti“ buvo prigulinčiai. Laukėmė užtvirtinimo Jakubausko, nės visų gminų išrinktas jis buvo. Bet stojosi kitaip: parėjo užtvirtinimas senojo sudžios Naruševičiaus, o Jakubauskas tapo paskaitytas neatsakančiu ant sudžios. Kam-gi valdžia daro su ukininkais komedijas ir tyčiojasi iš jų? Jei mus kandidatai netinka, sudžiomis buti, tai reikią išsyt: pripažint juos netinkančiais ir prie rinkimų neprileist. Tada bent patys toki kandidatai neaikvotų pinigų ant pamylėjimo rinkikų. O dabar, valdžia leidžia kandidatus rinkti, visos gminos išrenka vieną, ir ant galo pagalios išsina, kad žmonių rinkimai ir kandidato mylėjimai nuėjo per nieką. Na, ar ne kvaili toki valdžios parėdakai?

Nė gana to, kad žmonės bereikalingai žygiavo ir plėšė savo gerkles berinkdami neuž-

tvirtinamą sudžią, bet turėjo ir aną korą užmokėti, iš ko susirinko apie 300 rublių. Ale ant ko tie pinigai eis, mes suvis nežinome, nės mus išrinkti kasos peržiūrėtojai, visai beveik nepildo savo priderių ir kasos nežiuri. Čia jau ukininkų kaltė, kam renka tokius kasos prižiūrėtojus, kurie tos pareigos paskui nepildo.

Keliaminkas.

Starpolė. Pradžioje kovo mėnesio 1899 metų mūsų miesto katalikai su dideliu gaudumu išleido visų mylimą kunigą Juozą Arnastauską, kuris iš paliepiamo valdžios turėjo važiuot net į Smolenską ant 2 metų. Ant paskutinių mišių kun. Arnastausko buvę labai daug susirinkę žmonių; kun. prabašius Marijonų jenerolas Senkus pasakė pamokslėlį, ale iš gaudumo negalėjo dabaigti ir su ašaromis nulipo nuo sakyklos. Ant pat išleistuvių, kada kunigas jau į karietą sėdo, irgi buvo apščiai susirinkusių žmonių, lietuvių ir lenkų. Pasirodė, kad kun. Arnastauskas neturėjo visai pinigų ant išvažiavimo, nės ką gaudavo, tai pavargėliams atiduodavo ir savo neturtingiems giminėms. Bet umu laiku aplinkiniai žmonės sumetė jam kelis šimtus rublių.

Dabar gal norėsit žinot, už ką išvarė maskoliai mūsų mylimąjį kunigėlį. Ugi 1897 m. žandaras Vonsiackoi padaręs kratą atrado pas tą kunigą lietuvišką kalendorių, o nekursai „učitelius“ Samavos Marma pripažino, buk kun. Arnastauskas pirkinėjęs da ir kitas lietuviškas knygas. Tai tau ir visa kaltė. Matot kokia po maskolium teisybė!

Kaimietis.

Kalvarija (Suv. gub.) Mūsų kankintinai. Ant galo pagalios kuone po dviejų metų nuo pradžios bylos parėjo išarmė nuo ciecoriaus lietuviams žandaro Vonsiacko apkaltintiems 1897 m. už platinimą lietuvių. Tuomet buvo patraukta prie atsakymo 34 asabos, daugiausiai už prigulėjimą prie slapto draugystės „Sietyno“ (maskoliškai *Plejada*). Štai siunčiu dabar surašą nukentėjusių lietuvių su parodymų jų nubaudo. Visko tikrai negalėjau patirti, pertai tas surašas išėjo nepilnas.

Ištremti į Viatkos guberniją ant 3 metų po atvira policijos priežiūra, išbuvę po kelis mėnesius atskyriose kamariose kalėjimo da prieš išarmę: 1) Doktoras *Petras Matulaitis*, iš Seinų; 2) Doktoras *Juozas Bagdanavičius*, iš Vilkaviškio; 3) Studentas Maskvos Universiteto *Pranas Matulaitis*, daktaro brolis; 4) *Juozas Kačergis*, kupčius iš Pilviškių; 5) *Feliksas Vitkauskas*, kupčius iš Starpolės; 6) *Andrius Matulaitis*, kareivis nuo Kaukazo, daktaro brolis; 7) *Jonas Čėsna*, iš kaimo Meškočių, Starpolės pavieto. Kačergis, Čėsna, Andrius ir Pranas Matulaičiai išsėdėjo prieš išarmę apie po 20 mėnesių. 8) Ukininkas *Oliaka* iš Balčiųnų

kaimo Vilkaviškio parapijos — 3 mėnesius sėdēt Kalvarijoje ir po tam ant 2 metų apsigyvent Maskolijoje. 9) Kunigas *Juozas Arnastauskas*, iš Starpolės — ant 2 metų apsigyvent Smolenske. 10) Kunigui *Bulviečiui*, iš Bartnykų, 6 mėnesius sėdēt Kalvarijoje ir potam bene 2 metai Maskolijos. 11) Studentui Peterburgo Universiteto *Daniliauskui*, nuo Sintautų, 6 mėnesius išsėdēt Kalvarijoje ir potam bene da 2 metai Maskolijos. 12) Pačto vežėjas *Lietuvininkas* ir 13) jo pati *Lietuvininkienė*, iš Starpolės; 14) Ukininkas *Dabrila*, Vilkaviškio džiakono brolis; 15) *Luobikis*, Sasnavos zakristijonas; 16) Ukin. *Slavickas* nuo Liudvinavo; 17) Uk. *Siratis*, nuo Liudvinavo; 18) *Štrimas Juozas*, iš Vilkaviškio; 19) Starpolės žmogelis paprastai *Adomėliu* vadinamas; 20) *Randavotojas* Starpolės klioštoriaus sodo, pravardės nežinau; 21) Starpolės prabaščiaus *vežėjas*, pravardės nežinau; 22) Buvęs Seinų klierikas *Rudvalis*. — Šie (nuo 12 iki 22 numeriui) maždaug nubausti 6 mėnesiais sėdėjimo ir potam ant išsikraustymo ant 2 metų iš Lietuvos. Apart to 23) *Jonas Loxoraitis*, kareivis nuo Kaukazo buvo partrauktas į Kalvariją ir išsėdėjo čionai kelis mėnesius per tyrinėjimą, bet dabar liko be bausmės.

Pirmiaus pakoroti tapo už tuos pačius dalykus: 24) *Jonas Kraučunas*, buvęs studentas Maskvos universiteto, ant 1 metų Peterburgo kalėjime sėdēt ir da ant 3 metų gyvent už Lietuvos rubežiję; gyvena dabar atbuvęs kalėjimą Rėvelyje, žinoma, po policijos priežiūra. 25) Daktaras *Stanislovas Matulaitis*, iš Pilviškių, tapo vasarą 1898 metų ištremtas į Maskoliją ant 3 metų, gyvena dabar terpu Kalmukų Astrachanians gubernijoje.

Da iki 34 truksta 9, ale prie jų turbūt priguli jieškomas policijos Juozas Kancierius, Bartuška, Vincas Šlekys ir kiti, kurių nepatiriau. Apart šitų pakorot buvo 2 *Antanaičiai*, nekursai ubagėlis Mockaitis.

Turiu da pridēt, kad kam parėjo sėdēt, tai tuojaus tuos policija suėmė ir nuvežė į Kalvariją, o kas gavo į Viatkos guberniją keliaut, tai da tebēr ikišol Lietuvoje, nės turbūt laukiama, iki upės Viatkos gub. paleis ir galės privažiout. *Ožiukas.*

„Bumaškos“ — 5 rublinės, 10 rublinės ir 25 kinės išleistos pagal pavidalus 1887 metų nustos savo vertės pabaigoje 1899 metų, skaitant pagal senąjį skaičių, t. y. paskutinė diena jų vertumo pripuls 12 d. sausio 1900 metų pagal naują skaičių.

Tai gi, lietuviai, neapsigaukit ir pasiskubinkit iki anam laikui tokias senos mados bumaškas išleist. Ale teipos-gi nebukit nišmanėliai ir nepardavinėkit ik laikui tų bumaškų žydams

puskainiu, kaip tai buvo padarę žmonės apie Serijus. Vaitas mat ten pasakęs, kad bumaškos senosios nustos savo vertės, o žydai tuojaus ėmė įkalbinēt žmonėms, kad jau bumaškos perstojusios giliuot. Pabugę žmonės ėmė pardavinēt pusdykiai žydeliams visokias bumaškas. Na, žinoma, žydai pelnė, o žmonės prisigavo, nės tos bumaškos iki pačiai pabaigai šių 1899 metų turi pilną vertę, tik užstojant 1900 metams jos nustos savo vertasties. *M.*

Suvalkų gub. Rundas paliepė surašinēt vaitams visas girias, giraites, nēt ir alksnynus: mat nori užvest šokią tokią tvarką giriose, kad nenaikintų žmonės galutinai girių, kurios rundui nepriguli.

Čia vėl žydėliai ėmė šnekēt, kad rundas visai girias ir alksnynus atimsės nuo žmonių. Ir dabar nekurie kvailiai jau išsikirto ir pardavė žydpalaikiams savo puikius alksnynus.

Nebijokit, rundas neatims girių jūsų, tik priežiūrą uždės. Gal ir bloga bus ta priežiūra, kaip viskas bloga yra pas maskolius, ale vis-gi jus dėlto neprivalot pusdykiai žydams savo medžius atiduot. *U.*

Rumokai (Vilkaviškio pav., Suvalkų gub.) Tai yra dvaras Stanislovo Gavronskio. Čionai žemskiai apie kalėdas užėjo mokinant vaikus ant lietuviškų lementorių, tai lementorius atėmė, o tėvus ar dvaro užveisdą turbūt padavė po sudu už užlaikymą slaptos mokyklos, žinoma, jeigu tik neužpylė ponas pinigais. Čionai ir-gi be danešiko neapsiėjo. Mena ant vieno kaimo mokintojaus. *Žvirgždas.*

Galiniai (Seinų pav. Suvalkų gub.) Nežinia, kodėl Seinų vyskupas kunigas Baranauskas teip labai duoda savę už nosies vadžioti kokiems ten ponpalaikiams, kaip štai Višnevskis ir kiti.

Va prieš kalėdas pereitų metų ir vėl Višnevskis suskundė Lasdijų kamendorių kunigą Kruvelį vyskupui, buk tas iš sakyklos pasakęs, kad lenkiškai bažnyčioje negiedotų. Vyskupas pašaukęs pas savę kunigą labai jį išbarė ir liepė iš sakyklos atšaukti, kad Lasdijų bažnyčioje galima lenkiškai giedoti. O Višnevskis tą Lasdijų kunigą visai neteisingai apskundė, nės kunigas nedraudė bažnyčioj lenkiškai giedoti, ale tik liepė miesčionims daugias bažnyčioj nesimušti, kaip tai užpernai jie buvo padarę. Tai mat kokia kartais esti teisybė!

Galinių kaime (Seinų pav.) yra raštinyčia Krasnovo gminos. Raštinku ten yra Blaževyčius didis judošius, išdavikas, šnipukas, musų žandaras. Blažys jau net patsai daro pas žmonės kratas, jieškodamas lietuviškų laikraščių ir knygučių. Užpernai pas Milančį į Naviny-

kelius pats išsižiojęs su žandais jieškojo „Ukininko“, ale nieko nepešė. Berežninkuose pas Staskevyčių teiposi-gi užvedė žandarus ir pats jieškojo lietuviškų knygų. Mat tasai raštininkas turi gerą sau draugą vaitą Šeštakauską, kuri kaip neregį už nosies vadžioja ir abudu visur laksto ir daro kratas.

Ar-gi Krasnovo gmino žmonės toki yr dideli mulkiai, juogei tuodu judošu negali nuo vietos atstatyti.

Suvalkai. Pereitą rudeni Suvalkų pavieto viršininkas suėmė Mergutrakio dvarelį (Punsko par.) „vagių karalių“ ponelį Smolskį, kuris jau ilgus metus užsiėmė arklių vagysta. Budavo vagys pavagia arklius apie Naumiestį arba Starpolę, atveda pas Smolskį, tai šis teip išmintingai pakavodavo, juogei žmonės jokiū budu nerasdavo.

Visi sako, kad Punsko parapija labai yra turtinga arklinais vagimis. Vidugiriuose yra dar yr kitas vagių karaliukas — Kinaitis, kuris užvedė žandarus ant savo kaimyno Kriaušlio, buk tas prilaikęs pas savę kokius — ten „Genių Dėdė“ ir „Krumplių Joną“. Ale žandarai nė to dėdės, nė Jono nerado: mat jų jau kur-kitur tuom tarpu buvo išsikraustyta.

Tasai *Genių Dėdė* ir *Krumplių Jonas* tai žandarams, kaip druska, akis ėda, nės abudu puikiai aprašinėja, kaip galima maskolių jungą nuversti, ir žmonės labai godžiai juodu skaito.

S—las.

Kaunatavas. Kauno gub., Šiaulių pav. Važiuojant iš Triškių į Luokę reikia pervažiuoti miestelį — Kaunatavą. Čia-pat yra dvaras — Kaunatavas. Kitą kartą buvo čia bažnyčia; kapai dar dabar tebėra. Keli metai atgal atvažiuo į Kaunatavą vienas maskolis — Tilinskis; apgavęs gerokai senąją poną jis igijo šitą dvarą. Jis buvo „posredniku“ paskirtas ir pradėjo karščiai (kaip ir kiti činaunikai) rupintis apie platinimą maskolystės. Tai-gi pirmas jo darbas buvo sugriauti seną bažnyčią iš sugriautų jos sienų jis pastatė sau kutes, o vieton bažnyčios pasirupino pastatyti maskolišką cerkvę, nors gudų šitame krašte visai gangreit nėra. Ir stovi dabar šita cerkvė prie pat vieškelio ant paniekinimo mūsų. O bažnyčios nebėra!

Teip norėjo mat, maskolėlis savo vyriausybei įtikti: pastatė cerkvę, nors ji niekam čia nereikalinga. Bet ir viršininkas jis buvo tikrai maskoliškas; lupu visur — kiek ir kur galėjo. Jam beviršininkaujant visi valsčiai turėjo jam dėtėsi po 200 arba bent po 100 rublių (nerokuojant, ką jis išplėšė nuo staršinių, raštininkų ir kitų), nės kitaip jis atrasdavo visokias priekabas. Iš vieno valsčiaus jis buvo nučiupęs į savo nagelius net visą kasą.

Visiems žinoma, kad činaunikauti į Lietuvą važiuoja visoki maskolpalaikiai, kad skriausti, lupti ir pešti lietuvius; ir pats rundas jiems teip liepia. Tai-gi nuo augščiausio lig žemiausio jie visi vagia ir dar persekioja mūsų kalbą ir tikėjimą. Tur buti geras paukštis buvo tas Tilinskis, kad net totoriška maskolių valdžia atstatė jį nuo vietos: per daug jau jis vogė, kad net kitiems vagims (skatyk vyresnybei) tas pasirodė per daug.

Nesisekė šitam maskolpalaikiui mūsų kraštė. Nustojęs vietos jis greit nustojo ir neteisingai igyto dvaro. Pernai bankas ištaksavojo jį. Ir niekur jam dabar vietos nenori duoti.

Kurmis.

Triškiai. Šiaulių pav. Ir tokiam mažam miestelyje, kaip Triškiai, yra maskoliai — činaunikai, kurie rupinasi maskolystę platinėti ir niekinti mūsų tiesas, kalbą ir tikėjimą. Tiktai reikia po teisybės pasakyti, kad jie yra gana kvaili ir gerai moka vien „kyšius“ (t. v. „vziatkas“) imti. Už kitus kvailesnis yra tas, kuriam yra pavesta kitus mokinti, t. y. mokin-tojas („učitelius“). Tai-gi pasiklausykite, ką jis padarė. Norėdamas kaip nors pasitarnauti savo vyresnybei jis pradėjo šnipinėti ir jieškoti valdžios neprietelius. Ir surado gudragalvis. O suradęs, surašė ant popieros ir padavė policijai — į valsčių, kad sekiojų ir prižiūrėtų šituos baises — pagal nuomanę „učiteliaus“ žmones. Bet, nelaimei, šitą „slaptą“ popierą teko paskaityti vienam žmogui, kurs atėjo į valsčių ir netikėtai rado popierą ant stalo. Greit daug žmonių žinojo apie šitą učiteliaus raštą. Daug buvo juoko iš to, kad gudragalvis „učitelius“ surašė vis tokius žmones, kurie netik neplatina ir neskaito kokių užgintų raštų, bet bijo prie tokių daiktų ranką pridėti, o kitas tai net dreba išgirdęs kalbant apie lietuviškas knygas. — Tikrai juokas ima pamislis apie toki mokintoją. Ne mokykloje, bet ant sausos šakos jam tikra būtų vieta. Jis dabar iškeltas iš Triškių.

Prm. iš Klp.

Kalvarijos kalėjimas. *Kaip lietuvių čionai kankina.* Nieka teip bauriai neužlaiko kalėjime, kaip nusikaltusius už lietuviystę, Didžiausi vagys ir žmogžudžiai turi daugiaus laisvės kalėjime: jie kur nori, ten eina; o žmogus už lietuviystę papuolęs, tai sveiks dingęs: jau nė pragare negali but blogiaus. Labiausiai tas ten žmogų ėda, kad uždaro vieną vieną — nieko ten nematysi ir nieko negirdėsi, gali sau verkt ar giedot, iš niekur pagalbos nesulauksi. Valgi-gi duoda visai blogą; jei iš savęs neturėsi, tai mirk nors badu — geras ukininkas šuni geriaus lakina, nėgu čionai lietuvi maitiną. Vagys čionai geriausiai buna, jie yra gana liusi, buna

kruvoje su kitais ir kiek galėdami vienas kitą šelpia. Žiurėk — utarnikais ir pėnyčiomis tai prisirenka vagių prietelių pilnas tas kiemas; žiurėk — vieni atneša punda nemažą, kiti da didesni, teipjaugi ir pinigais toki prasikaltėliai šelpiasi viens kitą.

Bet žmogus už lietuvių pakliuvęs, tai gana jau: visi draugai ir prieteliai tada atstoja, jokios pagalbos nepriduoda, ir dagi ką turi kartais išgirst nuo tųjų neva tikrųjų ir gerųjų draugų, kuriems žmogus daug gero liuosas budamas esi padaręs: „Ot, sako, jis mums dabar nereikalingas jau, tegul sau kenčia“!

Jug ne visi teip sako, ale vis-gi atsiranda tulas toksai dėkingas draugas.

Vai jus prieteliai-lietuviai! Ar ne laikas jums imt paveikslą nuo žmogžudžių ir vagių. Jie viens kitą gelbstisi, o čia jei pamatė jau vieną papuolusį į neprietelių rankas, tai kiti bėga ir nusiduoda jau jo nepažįsta. Tik kalbomis mes mokame viens kitą pasotint, o kitokios pagalbos nėra! Ale ką turim daryt mes papuolę į nelaimę — kęskim su noru už savo Lietuvą-Tėvynę dėl laimingesnės ateitės! —

Perkuno Vaikas.

Suvalkų gub. Šioje gavėnioje pasirodė terpu mūsų žmonių paveikslai išjuokiantys Muravjovą-Koriką. Viens paveikslėlis išrodo Muravjovą stovintį po maskoliška karuna nagaikomis paremta, ant krūvos žmonių kaulų: kitas-gi parodo tą patį Muravjovą šuns pavidale priirišį prie kartuvių, ant kurių maskoliškas parašas: „Iš šių nepergalėsi“!

Mat kaip Vilniuje statė maskoliai tam Lietuvos budeliui paminklą, tai lietuviai nuo savęs padirbdino anuodu paveikslėliu, kad parodyti, kokio paminklo ansai mūsų tėvų kankintojas vertas yra. Žmonės su dideliu akyvumu žiurinėja į tuodu paveikslėliu ir net pinigų moka, kad tik parodytų jiems tuodu abrozeliu. Vienas vaikinai, kuris kas-žin iškur gavo tas Muravjovo „grožybės“, sakėsi į dvejetą sanvaičių apie 5 rublius surinkęs tik už parodymą tų dyvinių muravjinių paveikslėlių. Surinktus tokiu būdu pinigus jis atiduoda ant lietuvių dalykų.

Murma.

Iš Maskolijos. Maskolijoje rytų kraštuose atsirado didelis badas. Kazaniaus ir Samarus gub. išbadėję gyventojai užpuolė ant magazynų, kur yra supilti javai apygardos gyventojų ir pasidalino javus tarp savęs. Valdžia, bijodama, kad nieko neteikė ukininkai nepaliautų mokesčius mokeję, yra paskyrus pašalpą ant užlaikimo ukės nuo galutinio nupuolimo.

Mikiškis.

Iš Šiaulių, Kauno gub. Naujai paskirtas Šiaulių gimnazijos prefektas (kunigas išgulantis mokintiniams religiją) persekioja lietuvišką

kalbą, nors pats paeina iš lietuvių. Jis nenori suvis skaityti mokintiniams evangeliją lietuviškai. Mokintiniai skundėsi ant jo vyskupui. Vyskupas išklaušė mokintinių ir liepė prefektui skaityti lietuviams evangeliją lietuviškai. Prefektas, gavęs tokį paliepimą nuo vyskupo, turėjo skaityt evangeliją lietuviškai, bet beskaitydamas perkraipinėja žodžius teip, kad sunku yra suprast, ką skaito.

Lietuviams, kurių pravardė panieši į lenkiškas, įkalbinėja, buk jie esą lenkai ir stebisi, kaip jie gali but lietuviais.

Teip-gi nepripažįsta už lietuvių bajorus ir miesčionis.

Mikiškis.

Iš Naumiesčio apygardos. Tiesos namai. Man rodos, kad kožnas iš mus lietuvių suprantą, kas tai yra „tiesos namai“ ir aš tuom tarpu nesistengsiu plačiai išaiškų. Kožnas tai žino, kad tame name, ras tikrą teisybę, kožnam nuskriaustam bus sugražyta skriauda, ir tt. Tam tai sakau, kaip namuose Dievo, kožnas nusidėjelis gauna dvasišką peną ant tolimesnio gyvenimo, tai ir namuose tiesos, kožnas nusidėjelis nuskriaustas, arba pasilikti vaikai be tėvų, gaus tikrą tiesą ir nebus nė viens nuskriaustas, ypač ten, kur tiesdariais yra mus broliai lietuviai; bet labai gaila man, ir turiu pripažinti, kad ne teip yra kaip turi but. Skriaudžia kožną kiek galėdami nežiurint ant to, kad tie tiesdariai ir visi tie, kurie užima vietas tuose namuose gana gerai yra užmokami už jų darbus, neteip kaip administratiškai dalei, kurių algos suvisai mažos. Nesakau tie patis tiesdariai skriaudžia mus varguolus, bet jie kalti tik tame, kad nepriziuri ir daleidžia skriaust savo sekretoriams ir raštininkams. Štai vienas nepersenei atstikimas. Kastantinas kaltas Petrui 200 rubl. ir paskutinis žinodamas, kad jo kaltininkis išibridęs skoliose iki snapui o prie tam da žada savo turtą parduot, — parašo skundą, prideda abliogą ir nuneša į Griškab... namus tiesos (sudą) prašo, kad jam išduotų pilditinį (ispolnitelnį) ant araštavojimo turtų kaltiniko. Paėmęs sekretorius A. K. skundą pareikalavo užmokėt puspenkto rublo. Žinoma Petras užmokėjęs kiek reikalavo sekretoras ir padėkavojęs anam, išėjo namo. Ar-gi negalima pavadyt sekretorių A. K. lupiku už tai, kad už padavimą skundų tokių skriaudą padarė? Jis galėjo pagal tiesą, paimt tik 2 rub. 30 kap. o ne 4 rub. 50 k. daugiau ir tokių kiek girdėt nemažai atsitikimų. Nežinau kuom galima pavadyt tiesdari, kuris gana gerai žino, kas jo raštinyčioj darosi, o žiuri ant tokio atsitikimo kaip per pirštus, daleisdamas savo sekretoriui gert kraują mus žmonelių. Tuom sykiu bus gana to vieno paveikslas, bet toliaus, pasirupįsiu paaiškų savo broliams, kaip ir kokias

turi paduot skundas, kiek ir kokiame atsitikime reikia mokėti ir kaip galima apseiti su tokeis lupikais sekretoriais. Vienu žodžiu pasirūpinsi išaiškinti tiesą, kad ne skriautų kitų ir neduoties kitiems skriausti.

Antans Ant. kiu. —

Visokios žinios.

Maištas Makedonijoje. Makedonija — tai kraštas nuo senovės turkų užkariautas. Turkai bedieviškai spaudžia makedonus. Daug kartų jie jau kilo prieš savo prispaudėjus, bet vis jiems nepasisekdavo. Dabar jie vėl taisosi prie maišto, nės nori igyti sau didesnę laisvę. Ant pavasario turės jau maištas prasidėti. Po visą Makedoniją važinėja žmonės, kurie kursto gyventojus prie maišto, dalina ginklus, taiso draugystes. Turkai apie tą žino ir jau dabar nusiuntė į Makedoniją 30 tukstančių kariuomenės. Bet tas nedaug — matos — nugąsdino makedonus. Pagyvėsime — pamatysime, kas iš to bus.

Maskoliai, matyti, netik spaudžia tautas, esančias po jų valdžios, bet dar rupinasi, kad ir svetur būtų toks prispaudimas. Tai ir dabar maskolių rundas apgarsino makedonams, kad jie sėdėtų ramiai ir nekiltų prieš turkus, nės turkai esą rupinasi apie juos ir žino, ko jiems reikia. O rupinasi tie turkai apie makedonus, kaip maskolių rundas apie mus: lupa mokesčius skriaudžia, o jeigu tik žodį ištarsi, kad tas neteisinga — tai dar į kalėjimą tavę įgrūdys.

Prm.

Persekiojimas kalbos. Viršininkas rundavų geležinkelių Lenkų Karalystėje inžinierius Kajanus pabaigoje pereinamųjų metų išsiuntinėjo apgarsinimą šio kielos italpos: „Paskutiniame laike užtėmyjau, juog nekurie iš tarnaujančių ant pavestų man geležinkelių ne pildo paliepimo ministerio kelių nuo 12—24 gegužės 1889 m. apie vartojimą maskoliškos kalbos bepildant tarnystės reikalus. Atsimindamas, kad jau nekartą tarnaujantiems ant geležinkelių Lenkų Karalystės buvo aštriai įsakyta pildyti minėtą ministerio paliepimą, aš turiu persergėti, juog nusikaltusieji bus tuojaus atstatyti nuo tarnystės.“

Mat vartojimas vietinės kalbos (lenkiškos arba lietuviškos) trukdąs pildymą tarnystės prie geležinkelių.

Mikiškis.

Lenkiški laikraščiai Lietuvoje. Vilka-viško pav. 1898 m. „Gazeta Świąteczna“ turėjo apie 20 skaitytojų, o „Zorza“ apie 5 tarpe valsčionių ir miestionių. Kunigai tankiausiai skaito lenkiškus laikraščius ir išsirašo po 1—2 laikraščius. Kunigų pavieta yra 26. Ponų lietuvių apie 20. Tokiu budu skaitančių lenkiškus laikraščius Vilka-viško pavieta bus apie 70.

Sm.

Baudžiava Lietuvoj Suvalkų gub. Vilka-viško pavieta Karklinių valsčiuje yra dvaras Penkiniais vadinamas. Į tą dvarą eina į baudžiavą 3 daržininkai: Grinevyčius, Sabalius ir Vasiliauckas. Kiekvienas iš jų samdo nuo dvaro po 9 margus su triobomis ir už tai turi eit į dvarą dirbt po 100 dienų. Keli daržininkai-savininkai (bene 6) leidžia į dvarą į ganyklą savo gyvuolius; už karvę, jautį, arkli turi eit į dvarą dirbt po 8 dienas, už avi — po 2 dienas. Iš viso dvaras turys iš baudžiauninkų arti 1000 dienų. Akyva žinoti, koku būdu čion užsiliko baudžiava. Vietiniai senesnieji gyventojai štai ką pasakoja. Išėjus „ukasams“ t. y. 1863 m. gyveno čion tik viens baudžiauninkas Kondratavyčius (Kondračius). Kondratavyčius gavęs nuo dvaro pelkėtą žemę, idirbo ją, iškasinėjo griovius ir žymiai pakelė žemės našumą. Išėjus ukazams ta žemė turėjo tekti Kondratavyčiui; apie tai kalbėjo netik žmonės, bet ir raštininkai, ką skaitė ukasus, ir dagi pats kamisorius, ką tuomet tankiai važinėjo po kaimus. Atvažiavęs į Penkinius pavakare kamisorius prie liudininkų pasakė, kad Kondratavyčius gausęs tą žemę, ant kurios gyvena. Bet pernakvojęs pas poną kamisorius ant rytojaus dagi nusistebėjo. Išgirdęs, kad jo jau buvo prizaadeta palikti žemę Kondratavyčiui. Nežiurint ant nusiskundimo ir verksmo Kondratavyčiaus ir jo pačios žemė Kondratavyčiaus išdirbta teko Penkinių ponui. Kondratavyčius padavęs, sako, skundą ant kamisoriaus ir su dideliu vargu išsiprovojo sau sklypą žemės (6 margus) pas Virbalį. Šitas paveikslas parodo kokia buvo saualė dvarponių ir kamisorių.

Penkinių dvarponiui teip patiko baudžiauninkai, kad jis parsamdė da du žemės sklypu ir žemei pasigerinus kas mets padidina baudžiavą. 9 margai, kurie per „ukasus“ galėjo but parduoti už kokias 70 rubl., dabar kaštuotų 500—600 rubl.

Pagal teisybę, teip ilgai valdydami žemę, daržininkai turėtų sulaukti naujų „ukuzų“ ir turėtų atsimiti žemę nuo pono, bet apie tai, matyt, valdžia nēmaž nesirupina.

S.

Dėdienės, sangokitės, kad Dievas nepaverstų jus į garnius! Jug visi žinome trumpą pasakėlę, apie tai, kaip Sutvertojas nubaudė vieną mergą, paversdamas ją į garnį.

Mat, sutvėręs rupužės, varles ir gyvates ir sudėjęs jas į maišą paskui dručiai užrišęs, padavė vienai mergai nunešti ir paleisti į balą; vienok duodamas nepasakė, kas jame yra ir smarkiai igrasino ją nežiurėti, kas tam maiše, pakol nepaleis į balą. Tačiau toji merge neiškentė nepažiurėjus ir jau suvis netoli balo atsirišo maišą — ir štai pradėjo listi iš jo rupužės ir visokios gyvatės. Dievas ant jos dideliai užsirustino už peržengimą prisakymo,

už nekantrumą ir pavertęs ją į garnį, liepė amžius rinkti tas bjaurybės. Tai-gi, pasikąšius savo juodą sijonėti, iš tos dienos jinai pradėjo braidžioti po balas ir maitintis tais šlykščiais gyvuolėliais. —

Tai-gi, ir tarp mus dėdienių šiandien randasi daug tokių, ką neturi kantrumo, duoda perdidelę valią savo liežuviui, pavelyja jam perdaug ir be naudos plepėti, — abelnai nemoka arba nesirupina užlaikyti sekretus ir dažniai perdaug meluoja; savo dėdėms-gi arba dėdžių bičiuliams ir pažįstamiems per tokį nevaldymą liežuvio kartais padaro, arba gali padaryti daug blogo. Dėdės nuo dėdienių, tuos dėdžių sekretus slėpia tiksliai tuomet, jeigu apie juos nieko nežino, o ką žino dėdienė, tai žino geros pažįstamos, teipos-gi jos tarnaitė, nešiotė, piemenukas, o nuo šitų, kaip sakosi, visas svietas. Jug aš nedraudžiu dėdienėms davinėti lietuviškas knygas savo tarnaitėi arba nešiotėi dėl pasiskaitymo, net užtai galima pagirti, bet kam-gi pasakyti, kad tai nuo dėdės ir kur gavo patsai dėdė? Koki dėdės draugai skaito panašias knygetes? Katras tų dėdžių išmisliasiais? Katras moka rašyti gražias pasakas, arba katro kokia rašyta pasaka ar korespondencija? Tokių dėdienių palaidi liežuviai labai tankiai patarnauja pačiai policijai, kuri turi visuomet ausis pastačius ir tokius liežuvius stengiasi gaudyti, ir štai, nė buta nė kliuta, žandarai ar žemskiai jau pradeda šnipinėti apie jų pačių dėdes arba dėdžių draugus. Ir štai tų dėdienių liežuviai jau po numeriu užrašyta ant popieros pas jeb koki policijantą.

Tai-gi, jus, dėdės, patarkite savo dėdienėms, kad su dėdžių sekretais būtų atsargesnės, sandaresnės ir dėlei savo ir visų labo prikaštų liežuvi, kad kokią užrūstintą Dievas nepavertų į garnius ir neprimestų tokių šlykštų amatą....
Vilkaviškietis.

Maskoliai atima ginklus nuo Kaukazo gyventojų. Ant Kaukazo yra mada nešioti šobles, revolverius, kinžalus. Kas iš vyrų nenešiotų ginklo, tai iš to visi juoktųsi ir perniek tokių laikytų. Ta mada jau teip buvo tenai išikerėjusi, juogei ikišiol net maskolių valdžia nebuvo išdrįsusi atiminėti ginklų nuo kaukazičių. Bet dabar maskoliai prisivarę daugybę savo kareivių, terp kurių apščiai yra ir lietuvių pradėjo varu atiminėti ginklus nuo lesginų, čerkesų, gruzinų ir kitų Kaukazo tautų. Kaip kur vienok buvo aštrus pasipriešinimai.

Smailas aštrus peilis makštyse, mažas revolveris kišeniuje nekuriuose vietose yra praprasti dalykai nuo užpuolimų vagių ir kartais net policijos. Ne pro šalį tie įrankiai ir pas mus Lietuvoje.

Atsakymai.

Sakalui. Liet. gram. Akelaičio, Kossakovskio mes neturime; gram. Kuršaičio, Šleicherio, Miežinio, Schikoppo da galima užtikti.

Kurmiui. Didelė dalis korespondencijų tinka.
Kelianninkui. Siek-tiek perdirbome. Prašom daugiaus.

Apgarsinimai.

~ Tėvynė. ~

Mėnesinis lietuviškas laikraštis, išeina Amerikoje, gaunamas už 50 centų Amerikoje ir už 50 kap. arba už 1 markę Europijoje.

Adresas redakcijos:

Rev. J. Žilinskas, Plymouth, Luz. Co., Pa.

Šitie visi laikraščiai, teipos-gi ir kiti, visokios lietuviškos knygos pigiai yra gaunama „Ukiunko“ Redakcijoje pas **p. J. Lapiną.**

„Vienybe Lietuvininku“

Išeina kožną Seređą, Plymouthe.

K A S Z T U O J A

Ant metų Amerikoje 2,00 dol.

Į užmarę 3,00 dol.

Pinigai kitaip nesisiunčia, kaip tik per „Money Order, Postal Note“ arba registravotose gramatose, ant šito antrašo:

J. J. Pauksztys & Co.,

224 & 226 East Main Str. Plymouth, Luzerne Co. Pa.

„LIETUVA“

Išeina kas pėtnyčia Chicago, III.

Kaštuoja ant metų:

Amerikoje 2,00 dol.

Į užmarę 3,00 dol.

Užsirašant „Lietuvą“ ir prisijunčiant pinigų už ją, kaip ir su visais kitais reikalais reik uždėti štitoki adresą:

A. Olszewskis,

Sub-Sta. No. 60. Chicago, III.

Piningus ir laiškus į Ukiunko (ir Varpo) redakciją siunčiant, reikia šitoksai adresas padėti:

Herrn J. Lapinas, Tilsit (Ostpreussen)

Turiny.

Broliai ir Sesers! Nepasiduokime Maskoliams! — Garo mašinos ir geležkeliai. (Užbaiga.) — Zvaigždžių lietus. — Korespondencijos: Starpolė. Iš Griškabudžio. Iš Žiurių Gudelių. Tverų pav. Žemaitija. Šiaulinose. Vilkaviškio. Gizai. Pažerių valsčius. Starpolė. Kalvarija. Bumaškos. Suvalkų gub. Rumokai. Galiniai. Galinių kaimė. Suvalkai. Launatavas. Triškiai. Kalvarijos kalėjimas. Suvalkų gub. Iš Maskolijos. Iš Naumiesčio apygardos. — Visokios žinios. Atsakymai. Apgarsinimai.